
Aikuiskasvatustutkimus etenee

Aikuiskasvatustutkimus on ollut maassamme pitkään 'velipuolen' asemassa. Tämä johtuu siitä, että aikuiskasvatuksen tutkimusresurssit ovat olleet muuhun kasvatusalan tutkimukseen nähden kovin vähäiset. Tampereen yliopiston aikuiskasvatuksen laitos oli maassamme pitkään ainoa yliopistollinen laitos, jonka tehtäviin kuului aikuiskasvatustutkimuksen tekeminen. Vähitellen muutkin yliopistojen kasvatustalan laitokset alkoivat kiinnostua aikuiskasvatustutkimuksesta. Nykyisin alan tutkimusta tehdään lähes kaikkien yliopistojen kasvatustalan laitoksissa samoin kuin monien yhteiskuntatieteellisten oppiaineiden piirissä. Keskeinen asema alan tutkimuksen kehittämisessä on ollut myös Valtionhallinnon kehittämiskeskusella. Kun 1980-luvun alussa Helsingin yliopistoon perustettiin maamme toinen aikuiskasvatuksen, tai tarkkaan sanoen aikuiskoulutuksen professuuri, niin tilanne parani tietysti olennaisesti. Tällä vuosikymmenellä kiinnostus alan tutkimusta kohtaan on lisääntynyt jatkuvasti, sillä aikuiskasvatuksessa on nähty pelastus lähes kaikkiin tämän päivän yhteiskunnan rakenne- ym. ongelmiin. Tämän seurauksena on alettu kehittää erityisesti ns. ammatillista aikuiskoulutusta. Tämä näkyy yliopistoissa sekä avoimen korkeakoulutoiminnan että erilaisten täydennyskoulutuskurssien rajuna kasvuna. Myös ammatilliset oppilaitokset ovat alkaneet järjestää aikuisille tarkoitettuja kursseja yhä runsaammin. Nykyisin melkein kaikki ammatilliset oppilaitokset harjoittavat ainakin jossain määrin myös ammatillista aikuiskoulutusta. Myös muu työelämän koulutustoiminta on jatkuvasti lisääntynyt ja monipuolistunut. Vapaan sivistystyön puolella kehitys on ollut viime aikoina tasaisempaa, mutta sielläkin esiintyy runsaasti ongelmia, joihin tutkimustoimintaa kehittämällä voitaisiin etsiä ratkaisuja.

Tässä tilanteessa aikuiskasvatustutkimus ei voi olla enää vain yksittäisten tutkijoiden ja tutkimuslaitosten harrastus, vaan sen edistämisestä on tullut yhä selkeämmin koulutus- ja yhteiskuntapoliittinen välttämättömyys. Tämän

on havainnut mm. opetusministeriön asettama Aikuiskoulutusneuvosto, joka on jo useamman vuoden ajan pyrkinyt aktivoimaan alan tutkimusta yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Aikuiskoulutusneuvoston tutkimusjaosto järjesti yhdessä Suomen Akatemian ja opetusministeriön kanssa 14.—15.2. aikuiskasvatuksen tutkimusseminaarin, johon osallistui noin 80 tutkijaa, täydennyskoulutuskeskusten, sivistysjärjestöjen, hallinnon ja työelämän edustajaa. Seminaarissa keskusteltiin Aikuiskoulutusneuvoston tutkimuspoliittisen ohjelman ja Suomen Akatemian Jatkuvan koulutuksen tutkimusohjelman pohjalta aikuiskasvatustutkimuksen tehostamisesta ja kohdistamisesta maassamme. Alustajien puheenvuorojen virittämien ajatusten pohjalta käytiin vilkasta, osin kärekkästäkin keskustelua aikuiskoulutustutkimuksen kehittämisestä. Ryhmätöissä täsmennettiin eräiltä osin aikuiskasvatuksen tutkimuspoliittisessa ohjelmassa esitettyjä tutkimuksen painopistealueita. Seminaarin tuloksista ei laadittu kirjallista raporttia, mutta ryhmätöissä esiin tulleet ajatukset kirjattiin ja ne lähetettiin kaikille niille yliopistollisille ja muille tutkimuslaitoksille, joiden arveltiin olevan kiinnostuneita aikuiskasvatustutkimuksesta. On selvää, että keskustelu aikuiskasvatuksen keskeisistä tutkimusalueista ja tutkimuksen organisoinnista jatkuu edelleen. Joitakin seminaarissa pidettyjä alustuksia ja kannanottoja tullaan julkaisemaan myös tämän lehden palstoilla. Mainittakoon vielä, että aikuiskoulutusneuvoston tutkimusjaosto pyysi eri tutkimuslaitoksilta seminaaria varten projektikuvaukset meneillään olevista aikuiskasvatustutkimuksista. Tällaisia projektikuvauksia saatiin yhteensä 64 kappaletta, mikä osoittaa, että alan tutkimusta harjoitetaan tänä päivänä jo melko runsaasti ja hyvin monenlaisten tutkimuslaitoksien piirissä. Suurin osa tutkimuksista liittyi tavalla tai toisella työelämän kehittämiseen ja aikuiskasvatuksen asemaan työelämän uudistusten toteuttamisessa. Osa tutkimuksista oli kuitenkin siinä määrin yleisiä, että niillä voi ajatella olevan merki-

tystä ajatellen aikuiskasvatuksen yleisempään kehittämistä. Joka tapauksessa aikuisten omaehtoisen ja vapaa-aikana tapahtuvan opiskelun tutkiminen näyttää jääneen alan tutkimuksessa huolestuttavan vähälle huomiolle.

Aikuiskasvatuksen yleisiä tutkimuspoliittisia kysymyksiä kartoittavien tutkimusseminaarien lisäksi tarvitaan myös sellaisia tilaisuuksia, joissa alan tutkijat voivat pohtia omassa keskuudessaan aikuiskasvatustutkimuksen teoreettisia ja tutkimusspesifisiä ongelmia. Tästä syystä Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura järjesti 28.—29.8. aikuiskasvatustutkijoiden 1. tutkijatapaamisen Oriveden Opistossa. Kahden päivän aikana esiteltiin 21 tutkimuspaperia, joista eräissä oli tekijöinä useampiakin henkilöitä. Näin alasta kiinnostuneiden tutkijoiden määrä oli vielä suurempi. Merkillepantavaa on se, että mukana oli useita sellaisia tutkijoita, jotka eivät aikaisemmin ole osallistuneet aikuiskasvatuksen tutkimusseminaareihin, mutta jotka kuitenkin ovat selvästi kiinnostuneet myös aikuiskasvatuksellista ongelmista ja lähestymistavoista. Seminaarin osanottajat olivat yksimielisiä tällaisten tutkijakeskeisten tapaamisten tarpeellisuudesta myös jatkossa, koska niissä kyetään keskittymään nimenomaan alan tutkijoita askarruttaviin sisällöllisiin ja teoreettisiin ongelmiin. Yleisissä tutkimusseminareissa keskustelu liikkuu pakostakin enemmän alan tutkimuspoliittisten kysymysten ympärillä.

Tutkijatapaamisessa esitetyt alustukset tullaan julkaisemaan tämän syksyn aikana Tampereen yliopiston aikuis- ja nuorisokasvatuksen laitoksen julkaisusarjassa. Tutkimusseuran jäsenet saavat julkaisun tämän vuoden jäsenetuna.

Aikuiskasvatustutkijoiden kansainvälinen yhteistyö on lisääntynyt viime vuosina nopeasti kuten tämän lehden aktiiviset lukijatkin ovat varmaan havainneet. Näitä suhteita on tarpeen tietysti kehittää edelleen. Yhtenä tehtävänä on pohjoismaisten aikuiskasvatustutkijoiden yhteistyön lisääminen. Tätä varten on ollut hankkeilla jo jonkin aikaa pohjoismaisten aikuiskasvatustutkijoiden tapaaminen. Eräistä vaikeuksista huolimatta tämä ilmeisesti onnistuu ensi vuoden aikana. Alustavien suunnitelmien mukaan tutkijatapaaminen järjestetään ensi kesänä 10.—12.6. Kungälvissä Pohjoismaisessa kansanakatemiassa

Jukka Tuomisto

PS. Aikuiskasvatus -lehden toimitussihteeri Marja-Liisa Putkonen siirtyi kesän lopulla muihin tehtäviin, mikä oli tietysti lehden kannalta valitettavaa. Kiitän häntä omasta ja koko toimintakunnan puolesta lehden aktiivisesta kehittämisestä ja hyvin sujuneesta yhteistyöstä. Lehden toimitussihteerin tehtäviä on lupautunut väliaikaisesti hoitamaan rehtori Pirkko-Leena Koponen.